

Nr 45

Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av motion om avskaffande av möjligheten att överlåta vissa beslutsfunktioner till mellanfolkliga organ.**Motionen**

I motionen 1974:350 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs – tredje att-satsen såvitt nu är i fråga – ”att riksdagen hos regeringen hemställer om kompletterande direktiv till 1973 års fri- och rättighetsutredning (Ju 1973:19) innebärande att denna skall utarbeta förslag om---slopande av paragrafer med innebörd av 81 § tredje stycket i nu gällande RF”.

I motionen framhålls bl. a. att ”en av en grundlags uppgifter bör vara att slå vakt om den nationella självbestämmanderätten – inte att underlätta urgröpningar av den”. Enligt motionärernas mening är ett grundlagsstadgande som underlättar ett inlemmande av Sverige i EEC ett hot mot den nationella självbestämmanderätten. Motionärerna framhåller även att den s. k. EEC-paragrafen i den nya grundlagen vidgas så att befogenheter också skall kunna överlämnas till internationella domstolar. En författning med dylikt innehåll kan enligt motionärernas mening inte godtas. Beträffande de närmare motiveringarna hänvisas till motionen.

Bestämmelser i den nya författningen m. m.

Det ifrågavarande stadgandet i den nya regeringsformen (10 kap. 5 § första stycket) har följande lydelse.

Beslutanderätt som enligt denna regeringsform tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i regeringsformen angivet organ och ej avser fråga om stiftande, ändring eller upphävande av grundlag kan i begränsad omfattning överlåtas till mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är eller skall bli anslutet, eller till mellanfolklig domstol. Om sådan överlåtelse beslutar riksdagen i den ordning som är föreskriven för stiftande av grundlag eller, om beslut i sådan ordning ej kan avvaktas, genom ett beslut varom minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna förenar sig.

Bestämmelserna bygger i allt väsentligt på 81 § tredje stycket i 1809 års regeringsform, vilket stadgande tillkom 1964–1965 (prop. 1964:140, KU 1964:19 och 1965:1, rskr 1965:64, KM:ts öppna brev 26/3 1965). Vid stadgandets tillkomst framhöll utskottet (KU 1964:19 s. 60–62) bl. a. att ett avstående av befogenheter som utgör led i den svenska statens suveränitet inte bör äga rum utan att starka skäl föreligger. Utskottet underströk också

vikten av att ifrågavarande befogenheter kringgärdades med speciella garantier och framhöll bl. a. att den för grundlags stiftande bestämda ordningen skulle vara den normala för befogenhetsöverlåtelse.

Frågans tidigare behandling

Vid 1971 års riksdag behandlades en motion (1971:2 av herr Hermansson m. fl., vpk) om konstitutionell prövning av Sveriges anslutning till EEC. I motionen yrkades också att den s. k. EEC-paragrafen skulle upphävas. I enlighet med konstitutionsutskottets hemställan (KU 1971:62) avslogs motionen av riksdagen.

Även i samband med behandlingen av det nya grundlagsförslaget avtog riksdagen ett motionsyrkande (1973:1881, vpk) om slopande av nämnda paragraf. I konstitutionsutskottets av riksdagen godkända betänkande anfördes bl. a. att utvecklingen på det mellanfolkliga samarbetets område med ökad styrka visar behovet av ett grundlagsstadgande av ifrågavarande slag (KU 1973:26 s. 67).

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning att frångå den ståndpunkt beträffande ifrågavarande grundlagsbestämmelser vilken utskottet tidigare gett uttryck för, senast i samband med författningsreformen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1974:350, såvitt nu är i fråga.

Stockholm den 22 oktober 1974

På konstitutionsutskottets vägnar

HILDING JOHANSSON

Närvarande: herrar Johansson i Trollhättan (s), Boo (c), Pettersson i Örebro (c), Bergqvist (s), Fiskesjö (c), Karlsson i Malung (s), Björck i Nässjö (m), Jonnergård (c), Olsson i Edane (s), Johansson i Malmö (s), Dahlberg* (s), Gustavsson i Ängelholm (s), fru Jacobsson* (m), herrar Berndtson (vpk) och Lindahl i Hamburgsund (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Berndtson (vpk) som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Motionärerna anser att de ifrågavarande grundlagsbestämmelserna urgröper den nationella självbestämmanderätten och därför bör slopas. Utskottet delar denna mening.

Den i motionen aktualiserade frågan berör otvivelaktigt det arbete som f. n. bedrivs i 1973 års fri- och rättighetsutredning. Även utan särskilda tilläggsdirektiv torde denna utredning i och för sig vara oförhindrad att behandla nämnda fråga, som ju bl. a. kan föranleda vissa rättighetsinskränkningar. Utskottet anser dock för sin del att riksdagen nu bör begära att regeringen direkt lägger fram förslag om upphävande av de i motionen kritiserade bestämmelserna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motionen 1974:350, såvitt nu är i fråga, hos regeringen anhåller om förslag som innebär att bestämmelserna i 10 kap. 5 § första stycket i den nya regeringsformen upphävs.

